

KS. RADOSŁAW BŁASZCZYK SDB

Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie nad Wartą  
radekb@o2.pl

## XXVII Sympozjum Liturgiczne (Łądz, 18 listopada 2013)

18 października 2013 roku w Wyższym Seminarium Duchownym Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie nad Wartą odbyło się XXVII Sympozjum Liturgiczne pod patronatem Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego i ks. dra Marka Chmielewskiego SDB, inspektora Inspektorii św. Wojciecha w Pile. Tegoroczne spotkanie naukowe przebiegało pod hasłem: *Czy bierzmowanie jest sakramentem dojrzałości chrześcijańskiej?*

Sympozjum zgromadziło zarówno duchownych, jak i świeckich reprezentujących różne ośrodki naukowe, oraz kleryków przygotowujących się do kapłaństwa z trzech seminariów duchownych. Wzięło w nim udział około 50 osób.

Otwarcia obrad dokonał ks. dr hab. Mariusz Chamarczuk SDB (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego), rektor Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie nad Wartą, po którym przywitał wszystkich przybyłych gości organizator Łądzkich Sympozjów Liturgicznych ks. dr Radosław Błaszczuk SDB.

W pierwszej sesji głos zabrali: ks. prof. dr hab. Czesław Krakowiak (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II) na temat: *Ordo Confirmationis w soborowej reformie sakramentu bierzmowania* oraz ks. prof. dr hab. Helmut Sobeczko (Uniwersytet Opolski) na temat: *Współczesne spory teologiczno-pastoralne dotyczące celebracji sakramentu bierzmowania*.

Pierwszy prelegent ukazał we wprowadzeniu historię sprawowania sakramentu bierzmowania na przestrzeni wieków aż do reformy Soboru Watykańskiego II, której owocem było *Ordo Confirmationis*. W procesie jego powstawania zasadniczą rolę odegrały teologia sakramentu bierzmowania (czyż on jest w swojej istocie) w relacji do sakramentu chrztu świętego oraz zagadnienia pastoralne: problem szafarza, świadków i wieku kandydatów. Następnie scharakteryzował wskazania soborowe dotyczące sakramentu bierzmowania. Zaliczył do nich m.in. wspomniany już związek bierzmowania z sakramentem chrztu i Eucharystią, związek z Kościołem oraz kolejność sprawowania sakramentów w inicjacji chrześcijańskiej. W końcowej części swojego wystąpienia prelegent zwrócił uwagę na rolę i zadanie rodziców w czasie celebracji sakramentu bierzmowania: są oni jedynie osobami przedstawiającymi kandydatów, a nie świadkami.

Kolejny referent zaprezentował współczesne spory w rozumieniu i interpretacji sakramentu bierzmowania, nazywając je w temacie swojego wystąpienia sporami teologiczno-pastoralnymi. We wprowadzeniu wskazał, że Sobór Watykański II nie zaprezentował nowej teologii sakramentu bierzmowania, jedynie skupił się na pewnych rozwiązaniach pastoralnych. W pierwszej kolejności referujący omówił podstawowy błąd duszpasterski polegający na zapominaniu o eklezjalnym charakterze omawianego sakramentu. Zadaniem bierzmowania jest bowiem doskonalsze złączenie chrześcijanina po jego przyjęciu ze wspólnotą Kościoła poprzez bycie autentycznym świadkiem wiary. W drugiej kolejności ukazał kolejny błąd duszpasterski polegający na odrywaniu sakramentu bierzmowania od innych sakramentów świętych, szczególnie chrztu i Eucharystii. Z tego powodu między innymi imię chrzcielne powinno być zachowane również przy bierzmowaniu. Kolejny problem duszpasterski dotyczył dyskusji na temat wieku kandydatów do przyjęcia sakramentu bierzmowania, który akcentuje wysiłek duszpasterzy związany z przygotowaniem młodzieży, a pozostawia w cieniu istotę sakramentu polegającą na prawdziwym darze umocnienia pochodzącym od Ducha Świętego. Godnym zauważenia jest fakt, iż prelegent w swoim wystąpieniu wprost odpowiedział na pytanie zawarte w temacie symposium. Wskazał, że sakrament bierzmowania nie jest sakramentem dojrzałości chrześcijańskiej, ale wzmocnieniem w procesie dojrzewania chrześcijańskiego, a sakramentem dojrzałości możemy

nazwać wiatyk. Popęłnianie wspomnianych błędów przekłada się na błędne rozumienie sakramentów przez odbiorców posługi duszpasterskiej.

Po dwóch interesujących wykładach był przewidziany czas na dyskusję, który stworzył okazje uczestnikom sympozjum do poruszenia pewnych kwestii pastoralnych związanych z celebrowaniem sakramentu bierzmowania.

Centralnym momentem sympozjum liturgicznego była uroczysta Eucharystia koncelebrowana pod przewodnictwem ks. prof. dra hab. Helmuta Sobeczki (Uniwersytet Opolski), którą odprawił w intencji powrotu do zdrowia bpa dra Stefana Cichego. Słowo Boże wygłosił ks. dr Mariusz Majewski, kapelan bpa dra Stefana Cichego.

W drugiej sesji głos zabrali: ks. dr Mariusz Majewski, który odczytał wystąpienie nieobecnego z powodu choroby bpa dra Stefana Cichego: *Celebracja sakramentu bierzmowania z perspektywy posługi biskupa*, ks. dr hab. Erwin Mateja (prof. Uniwersytetu Opolskiego) na temat: *Sakrament bierzmowania w duszpasterstwie parafialnym* oraz ks. dr Mirosław Wierzbicki SDB (Rzym) na temat: *Przygotowanie młodzieży do sakramentu bierzmowania we Włoszech w świetle pedagogii św. Jana Bosko*.

Pierwszy prelegent II sesji ks. dr Mariusz Majewski w imieniu bpa dra Stefana Cichego dokonał odczytu referatu, który był w większości zaprezentowaniem instrukcji katechetyczno-pastoralnej w sprawie przygotowania młodzieży do sakramentu bierzmowania w diecezji legnickiej. Jest on owocem pierwszego synodu diecezji legnickiej. Dokument został opracowany z troski pasterza diecezji o dobre przygotowanie i przeżycie liturgii sakramentu bierzmowania w parafiach objętych jego jurysdykcją. Instrukcja omawia interesujący nas sakrament w trzech istotnych fazach: przygotowaniu, celebracji i okresie po celebracji. Każda z nich została dość szczegółowo omówiona. Przy charakterystyce pierwszej z nich prelegent we wprowadzeniu określił czas przygotowania do sakramentu bierzmowania: trzy lata. Odbywa się ono zarówno w szkole na lekcjach katechezy, jak i przy parafii. Dzieli się ono na przygotowanie dalsze, bliższe i bezpośrednie. Istotnym elementem tego czasu jest możliwość spotkania kandydatów z biskupem jeszcze przed bierzmowaniem. W diecezji legnickiej świadkami do bierzmowania mogą być w przypadku chłopców ojcowie chrzestni, zaś przypadku dziewcząt – matki chrzestne. Referent,

omawiając celebrację sakramentu bierzmowania, zwrócił uwagę na wiele istotnych elementów tej liturgii, które są często zaniedbywane w wielu parafiach: ozdobienie chrzcielnicy i paschału, przygotowanie identyfikatorów z imionami kandydatów, wcześniejsze omówienie formularza mszalnego z szafarzem sakramentu, proklamację liturgii słowa z lekcjonarza, a nie z kartek, przygotowanie modlitwy wiernych zawierającej tylko 4–6 wezwań, możliwość udzielenia komunii świętej pod obiema postaciami itd. Trzecia faza po celebracji jest – jak wskazał referujący – podobnie ważna jak pierwsza i druga. Duszpasterze powinni towarzyszyć młodzieży po przyjęciu sakramentu bierzmowania i zachęcać ich do dawania świadectwa. Powinni zorganizować również pielgrzymkę do kościoła katedralnego. Ważnym momentem formacji młodzieży po bierzmowaniu jest zaangażowanie ich się w poszczególne wspólnotowe grupy eklezjalne działające przy parafii takie jak: służba liturgiczna, schola, KSM, wolontariat i wiele innych oraz obchodzenie rocznicy przyjęcia sakramentu bierzmowania przy okazji niedzieli Zesłania Ducha Świętego.

Drugi prelegent II sesji we wprowadzeniu do swojego wystąpienia przywołał wypowiedź śp. ks. prof. Wacława Szenka, który w wydanej w dwa lata do podpisaniu konst. *Sacrosanctum Concilium* publikacji *Wprowadzenie do liturgii* wspomniał, że sakrament bierzmowania nie istniał wówczas w świadomości wiernych. Było to spowodowane nieznaną wśród wiernych teologią działania Ducha Świętego, teologią sakramentu bierzmowania oraz zbyt krótkim przygotowaniem do przyjęcia tego sakramentu. Prezentujący swój referat zauważył, że proces przygotowania młodzieży do sakramentu bierzmowania od Soboru Watykańskiego II ewoluje. Przekłada się on między innymi na opracowanie i przygotowanie materiałów dydaktycznych i katechizmów, których jeszcze około 10 lat temu nie było, oraz na powstawanie w ostatnich latach z inicjatywy ordynariuszy miejsca instrukcji w sprawie przygotowania młodzieży do sakramentu bierzmowania. Referent omówił instrukcję obowiązującą na terenie diecezji opolskiej. Porównał ją z instrukcją obowiązującą na terenie diecezji legnickiej prezentowaną przez swojego przedmówcę. Zwrócił uwagę na wyakcentowane w instrukcji potrzeby uczestniczenia kandydatów do bierzmowania w coniedzielnej mszy świętej, korzystania z sakramentów świętych, uczestniczenia w katechezie szkolnej i przyparafialnej

oraz aktywności w różnych grupach organizowanych przy parafii. Pod koniec swojego wystąpienia zwrócił się do obecnych na sympozjów kapałanów i przyszłych księży z zachętą, aby zajmując się przygotowaniem młodzieży do bierzmowania, poświęcali im swój czas, bo kandydaci tego potrzebują i będą za to wdzięczni.

Ostatni prelegent w swoim wykładzie skupił się na następujących kwestiach: pedagogii św. Jana Bosko w przygotowaniu do życia chrześcijańskiego, przygotowaniu do sakramentu bierzmowania w rzeczywistości włoskiej, a w szczególności w Sanktuarium Najświętszej Maryi Panny Wspomożycielki Wiernych w Turynie na Valdocco. Na początku wystąpienia został omówiony dokument wydany przez Konferencję Episkopatu Włoch poświęcony katechizacji, który akcentuje potrzebę dobrego przygotowania katechetów. Do ich zadań należy odnalezienie najważniejszych i najistotniejszych punktów przekazu katechetycznego. Etapy inicjacji chrześcijańskiej powinny być dobrze i kompetentnie przygotowane. Jednym z tych etapów jest interesujące nas przygotowanie do sakramentu bierzmowania. Wychowawcy, katecheci i duszpasterze mają myśleć tak jak Chrystus. Ponadto referujący na podstawie wspomnianego dokumentu zasygnalizował istnienie problemów związanych z katechizacją, mając na myśli proces przygotowania młodzieży do sakramentu bierzmowania. W dalszej części prezentacji referent omówił wytyczne Konferencji Episkopatu Włoch dotyczące przygotowania młodzieży do przyjęcia omawianego przez nas sakramentu. Przygotowanie trwa od dwóch i pół do trzech lat. Generalnie udziela się go w okresie adolescencji. Jest to uzasadnione zachowaniem niewielkiego odstępu czasu od Pierwszej Komunii Świętej, której kontynuacją i dopełnieniem jest sakrament bierzmowania. Przyspieszanie lub opóźnianie dopuszczenia do jego przyjęcia w poszczególnych parafiach należy do decyzji proboszcza i katechetów. Pomocą dydaktyczną w przeprowadzeniu katechizacji przygotowującej młodzież do przyjęcia omawianego przez nas sakramentu są kompetentnie przygotowane katechizmy wydawane przez salezjańskie wydawnictwo *Elle di ci*. Jak zaznaczył prelegent znaleźć w nich możemy tematy związane z błogosławieństwami ewangelicznymi, przyjmowaniem wiary i życiem wiarą, poznawaniem darów Ducha Świętego, przybliżaniem postaci biblijnych, którzy swoim życiem potwierdzali wiarę. Prezentujący swój

referat wskazał mocne i słabe strony włoskiego przygotowania młodzieży do przyjęcia sakramentu bierzmowania. Do negatywów, które wymagają poprawy zaliczył: potrzebę przeniesienia do praktyki kompetentnie przygotowanych teorii katechetycznych oraz potrzebę solidnej formacji katechetów. Do pozytywów wymienił: dobrze i wzorowo opracowane teoretyczne ujęcie katechizacji, wolontariat katechetów wspierający się nawzajem oraz prace w małych grupach.

Podsumowaniem wszystkich wystąpień II sesji była żywa dyskusja. Stała się ona zachętą dla organizatorów do przygotowania XXVIII Łódzkiego Sympozjum Liturgicznego, które dotyczyć będzie trzeciego sakramentu inicjacji chrześcijańskiej – Eucharystii.

*Łąd nad Wartą*

*KS. RADOSŁAW BŁASZCZYK SDB*